

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 1. junija 1864. ~

Gospodarske stvari.

Gospodarske skušnje.

* Velika vrednost pomladanskih hroščev ali kebrov gnoj — in kako tak gnoj napravljati. Slavni prof. dr. Stöckhardt v Tharandt-u je kemično in prav na drobno preiskaval obstojne dele pomladanskih kebrov ali hroščev, in izvedil je, da se njih gnoj škodi more v vrsto tistega, ki posebno hitro svojo moč pokaže na polji, kateri dobro tekne tudi drevju, in kateri v sirovem stanju, kakor je, toliko zaleže kakor blizo 6. del peruanskega guana (tičjeka), posušen pa kakor polovica njega. — Napravljajo se pa prav lahko in brez vse težave tako-le: V kako kad ali kako posodo ali jamo se vsujejo kebre, pa se poparijo s kropom, da poginejo; potem se raztresejo na prst, ki si jo nasuješ kam za pavec ali pol drugi pavec na debelo; zdaj jih potreseš s prašnim ugašenim apnom ali laporovim prahom. Ko si to storil, vrzi zopet toliko prsti na-nje, na prst pa zopet kebrov kakor poprej, in tako delaj plast za plastjo, dokler imaš kaj te živali, in napravil si gnoj, da ga boš vesel.

* Kako konje krmiti (futrati), da krma več zaleže. Ni ne vse eno, kdaj da daš konju ovsa; sila veliko ležeče je na času, kdaj ga mu daš. Gotov dobiček je, ako konja poprej napojiš in potem še le krmiš, — gotova zguba pa ti je, ako narobe delaš. Tudi je napačna navada, ako konjem, ko pridejo iz težkega dela v štalo, brž sená ali ovsa daš. Hitro ti žró, malo zvečijo in želodec slabo prekuhuje povžito krmo. Ako ti pride konj od dela, ko je zlasti še večkrat vroč, daj mu četrt ure počitka; potem mu daj malo sená, čez pol ure ga še napoji — in potem še le mu daj ovsa. To odvrne tudi, da se konj z napajanjem ne prehladi. — Zdrobljeni oves pa redi konja bolj kot celi oves, in najmanj si ga prihraniš peti del, ako ga pokladaš zdrobljenega.

* Kako ravnati, kadar se na visocih sadnih drevesih veje klestijo ali žagajo? Kadar gospodar na visocih drevesih veje obsekuje, naj so že drobne ali debele, jih seče po navadi precej deleč od debla. To pa je napačno in drevesu jaka škoda. Veje se morajo tikama debla odsekati ali pa odžagati, tako, da se more deblini lub brž čez rano razpenjati in jo sčasoma popolnoma zakriti. Če se pa dolgi štremlji na deblu puščajo, se mora lub od debla do konca štremlja spuščati, in predno ga zalije, potrebuje več let. Med tem časom pa jame štremlj hirati in sušiti se, na zadnje še celó gnjije in tako gnjije cela rana in sicer do drevesnega stržena. Tako pa gré dostikrat najlepše drevó pod zlo. Dostikrat se vidijo drevesa po vrlih in na polji, ki so na eni strani napol suhe in gnjile. Ta

napaka izvira mnogokrat le od tod, ker se veje na sadnih drevesih predelječ od debla sečejo ali žagajo.

* Kako se dá dno v kapnicah, šternah in vodnjakih pregledati. Dno kake šterne, kapnice ali cemuná se prav lahko z navadnim zrcalom (špegлом) pregleda. Če solnce svetlo sije, naj se zrcalo tako drži, da solnčni žarki od njega naravnost v vodo padajo. In kraj, ki ga na dnu obsejejo, ti bode tako lepo razsvetljen, da se dá vsaka stvarca natanko razločiti. Tako se je dno pregledalo v neki šterni, ki je bila čez 50 čevljev globoka in na pol z vodo napoljena. Vidila se je v nji od vrha najmanjša bilka in vsaka druga drobna stvar prav natanko. Tako se dá tudi dno v bazarjih in rekah pregledati, če je le voda čista in mirna. Ako je pa šterna ali kapnica s streho pokrita, ali če jo senca kakega bližnjega poslopja zakriva, da ne more solnce va-njo sijati, naj se pa dva špegla vzameta, z enim se solnčni žarki na vrh šterne privabijo, z drugim se pa v šterno odbijajo. Svetloba se dá 50 do 100 komolcev deleč napeljati in v globočino odbiti. Zrcala se dajo tako zasukati, da se svetloba krog in krog hiše v kako senco napelje; ravno tako se dá svetloba iz enega okna na južni strani skozi dve sobi na severni strani v kapnico pripeljati, toda za tako skušnjo se mora vzeti več špeglov; akoravno vsako zrcalo solnčno svetlobo nekoliko zmanjša, se vendar le skušnja dovrši.

Sviloreja na Gorenskem.

Na Gorenskem si je Pužmanovo židno seme posebno dobro ime pridobilo, tudi v Istri in Trevizi na Laškem se je posebno dobro skazalo. Za to sem si tudi jez lani tega semena omislil in izredil 98 funtov kokonov popolnoma zdravih; večidel vse sem za seme obrnil. Tudi dvoje drugo seme sem poskusil, pa črviči niso bili zdravi in le malo sem iz njih pridelal, pa še tisto sem vse pomoril. Kar je bilo Pužmanovega semena, sem ga nekoliko Lahom dobro prodal, nekoliko sem ga pa v Karmin pri Gorici za četrti del letošnjega pridelka dal. Okoli 150.000 črvičev zopet letos sam redim; zlo me bo veselilo, ako jih sl. kmetijska družba dá po svojem izvedencu ogledati, kakor smo brali v 21. listu „Novic.“ Namenil sem tudi letos vse popolnoma zdrave kokone za seme obrniti. Ker živo želim, da bi se močno razširila židoreja na Kranjskem, ktere smo tako potrebni kakor slepec, da bi vidil, sem zasijal tudi 60.000 mladih murb. Kdor bo želel jih saditi, jih bo pri meni lahko dobil.

„Kdor murbe sadi, za svoje otroke skrbí“ — to je gotova resnica; zakaj z enim goldinarjem si lahko sto goldinarjev pridobi za svoje otroke; saj ni prazna domišlija, da murbe iz naše domače zemlje veliko bolje rastejo, kakor tiste, ki jih dobivamo iz laške dežele.

Andrej Net, kmet na Kokrici pri Kranji.